

Asia C-550/19**Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 98 artiklan 1 kohdan mukainen
ennakkoratkaisupyynnön tiivistelmä****Jättämispäivä:**

17.7.2019

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:Juzgado de lo Social n.º 14 de Madrid (Madridin työ- ja
sosiaaliasioiden tuomioistuin nro 14, Espanja)**Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:**

4.7.2019

Kantaja:

EV

Vastajat:

Obras y Servicios Públicos, S.A.

Acciona Agua, S.A.

Pääasian kohde

EV:n nostama kanne, jossa hän pyytää, että hänen palvelusaikansa tunnustetaan alkaneeksi siitä, kun hänen ensimmäinen työsopimuksensa Obras y Servicios Públicos, S.A:n kanssa on tehty, ja että todetaan, että hänen työsuhteensa on toistaiseksi voimassa oleva.

Ennakkoratkaisupyynnön kohde ja oikeudellinen perusta

Pyynnöllä on kaksi kohdetta: yhtäältä rakennusalan työehtosopimuksen 24 §:n yhdenmukaisuus Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemän määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohdan kanssa, koska tässä pykälässä määrätään, poikkeuksena kansalliseen lainsäädäntöön nähden, että työntekijät, joilla on vakituinen urakkasopimus (contrato fijo de obra) eivät voi saada toistaiseksi

työsuhteessa olevien työntekijöiden asemaa; toisaalta edellä mainitun työehtosopimuksen 27 §:n yhdenmukaisuus direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan kanssa siksi, että siinä vahvistetaan, poikkeuksena kansalliseen lainsäädäntöön nähden, että henkilökunnan siirtyessä toisen yrityksen palvelukseen sopimuksen osapuolena olevan yrityksen vaihtuessa vakituisella urakkasopimuksella palvelussuhteessa olevien työntekijöiden oikeudet ja velvoitteet, joita uuden yrityksen tai yksikön on kunnioitettava ja noudatettava, ovat vain ne, joista on sovittu viimeisimmässä työntekijän edellisen yrityksen tekemässä sopimuksessa.

Ennakkoratkaisukysymykset

– Ensimmäinen kysymys:

Onko Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemän määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen, joka on otettu osaksi unionin oikeusjärjestystä direktiivillä 1999/70, 4 lausekkeen 1 kohtaa ja direktiiviä 2001/23 tulkittava siten, että rakennusalan työehtosopimuksen 24 §:n 2 momentissa määrätään, että yhtä urakkaa varten tehdyn yleisen sopimuksen kestosta riippumatta työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 1 momentin a kohdan ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta työntekijöiden pysyessä edelleen ”urakkaan liittyvien vakituisten” asemassa sekä näissä tapauksissa että työntekijöiden asemasta annetun lain 44 §:ssä tarkoitetuissa yritysseuraannon tilanteissa tai tämän työehtosopimuksen 27 §:ssä säännellyissä työntekijöiden siirtymisen tilanteissa, kun ei ole objektiivista perustetta kansallisen lainsäädännön vastaisuuteen, kun tässä säädetään työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 1 momentin a kohdassa, että ”*Näiden sopimusten kesto voi olla enintään kolme vuotta, ja kesto voidaan jatkaa 12 kuukaudella kansallisen toimialakohtaisen työehtosopimuksen tai tällaisen puuttuessa alemman tasoisen työehtosopimuksen perusteella. Näiden määräaikaisten päätyttyä työntekijät saavat yrityksen vakituisen työntekijän aseman*”?

– Toinen kysymys:

Onko Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemän määräaikaista työtä koskevan puitesopimuksen, joka on otettu osaksi yhteisön oikeusjärjestystä unionin neuvoston direktiivillä 1999/70, 4 lausekkeen 1 kohtaa ja direktiiviä 2001/23 tulkittava siten, että rakennusalan työehtosopimuksen 24 §:n 5 momentissa määrätään, että palvelukseen ottaminen keskeytyksellä tai keskeytyksettä eri tehtävään saman yrityksen tai konsernin kanssa tehdyllä vähintään kahdella vakituisella urakkasopimuksella työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 5 momentissa säädetyksi määräajaksi säädetyllä ajanjaksolla, ei johda mainitussa säännöksessä tarkoitetun aseman saavuttamiseen työntekijöiden asemasta annetun lain 44 §:ssä säädetyissä yritysseuraannon

tilanteissa tai tämän työehtosopimuksen 27 §:ssä tarkoitetuissa työntekijöiden siirtymisen tilanteissa, kun ei ole objektiivista perustetta kansallisen lainsäädännön vastaisuuteen, kun tässä säädetään työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 5 momentissa, että ”*Sanotun vaikuttamatta tämän pykälän 1 momentin a kohdan sekä 2 ja 3 momentin säännöksiin, työntekijät, jotka on otettu palvelukseen keskeytyksellä tai keskeytyksettä yli 24 kuukauden ajaksi 30 kuukauden ajanjaksolla hoitamaan samassa yrityksessä tai samassa konsernissa samaa tai eri tehtävää tekemällä vähintään kaksi tilapäistä työsopimusta samojen tai erilaisten sopimusmenetelmien mukaan, saavat vakituisen työntekijän aseman. Edellisen momentin säännöksiä sovelletaan myös laissa tai työehtosopimuksissa tarkoitettuihin yritysseuraannon tai työntekijöiden siirtymisen tapauksiin*”?

– Kolmas kysymys:

Onko direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että se on esteenä sille, että rakennusalan työehtosopimuksen nojalla voidaan sulkea ulkopuolelle sopimuksen kohteena olevan toiminnan toteuttavan uuden yrityksen tai yksikön kunnioitettavina ja noudatettavina olevien oikeuksien ja velvoitteiden **rajaaminen yksinomaan niihin, jotka johtuvat viimeisimmästä** työntekijän ja sopimuksesta lähtevän yrityksen kesken tehdystä **sopimuksesta**, eikä ole objektiivista syytä, jonka vuoksi voidaan pitää perusteltuna, että se on vastoin kansallista lainsäädäntöä, jonka työntekijöiden asemasta annetun lain 44 §:ssä säädetään kaikkien oikeuksien ja velvollisuuksien siirtymisestä rajaamatta niitä viimeisimpään sopimukseen?

Unionin oikeussäännöt, joihin viitataan

Euroopan ammatillisen yhteisjärjestön (EAY), Euroopan teollisuuden ja työnantajain keskusjärjestön (UNICE) ja julkisten yritysten Euroopan keskuksen (CEEP) tekemästä määräaikaista työtä koskevasta puitesopimuksesta 28.6.1999 annettu neuvoston direktiivi 1999/70/EY (EYVL 1999, L 175, s. 43).

Direktiivin 1999/70 liitteenä oleva määräaikaista työtä koskeva puitesopimus. 4 lausekkeen 1 kohta.

Työntekijöiden oikeuksien turvaamista yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksen yhteydessä koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 12.3.2001 annettu neuvoston direktiivi 2001/23/EY (EYVL 2001, L 82, s. 16). 1 artikla ja 3 artiklan 1 ja 3 kohta.

Euroopan unionin tuomioistuimen tuomiot:

Tuomio 14.9.2000, Collino ja Chiappero, C-343/98, EU:C:2000:441, 51 ja 52 kohta;

Tuomio 20.1.2011, CLECE, C-463/09, EU:C:2011:24.29, 35, 36 ja 39 kohta;

Tuomio 6.9.2011, Scattolon, C-108/10, EU:C:2011:542, 75 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen;

Tuomio 12.12.2013, Carratú, C-361/12, ECLI:EU:C:2013:830;

Tuomio 19.10.2017, Securitas, C-200/16, EU:C:2017:780. 23, 24, 26, 27 ja 28 kohta;

Tuomio 11.7.2018, Somoza Hermo ja Ilunión Seguridad (C-60/17, EU:C:2018:559).

Kansalliset oikeussäännöt, joihin viitataan

Työntekijöiden asemasta annettu laki (Ley del Estatuto de los Trabajadores), jonka konsolidoitu teksti on hyväksytty 23.10.2015 annetulla kuninkaan asetuksella 2/2015 (Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre de 2015) (BOE nro 255, 24.10.2015; jäljempänä työntekijöiden asemasta annettu laki). 15 §:n 1 ja 6 momentti ja 44 §.

Rakennusalan työehtosopimus (BOE nro 232, 26.9.2017, s. 94090) (jäljempänä työehtosopimus). 24 §:n 2 ja 5 momentti ja 27 §.

Yhteenveto tosiseikoista ja menettelystä pääasiassa

- 1 EV teki sarjan tilapäisiä kokopäiväisiä työsopimuksia Obras y Servicios Públicos, S.A:n kanssa 8.1.1996 alkaen, 24.1.1997 alkaen keskeytyksettä. Hänen viimeisin sopimuksensa on allekirjoitettu 1.1.2014, ja se ei ole vielä päättynyt. Obras y Servicios Públicos, S.A., tunnustaa EV:n palvelusajan alkaneeksi 1.1.2014.
- 2 3.10.2017 EV siirrettiin Acciona Agua, S.A. -yhtiöön, koska sopimus, joka on nimeltään ”Canal de Isabel II Gestión SA:n kiireelliset vedenjakelu- ja uudelleenkäyttöverkon uudistus- ja korjaustoimet” (Actuaciones urgentes de renovación y reparación en la red de abastecimiento y reutilización de Canal de Isabel II Gestión SA) (jäljempänä sopimus), oli tehty mainitun yrityksen kanssa.
- 3 Tätä ennen, 5.9.2017, EV nosti kanteen työnantajaansa Obras y Servicios Públicos, S.A:ta ja Acciona Agua, S.A:ta vastaan ja pyysi, että hänen palvelussuhteensa tunnustetaan alkaneeksi 8.1.1996 ja että todetaan, että hänen työsuhteensa on luonteeltaan toistaiseksi voimassa oleva.

Kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian asianosaisten keskeiset perustelut

- 4 Ennakkoratkaisupyyntöä ei esitetä asianosaisten perusteluja.

Yhteenveto ennakkoratkaisupyynnön perusteluista

- 5 Käsiteltävässä asiassa on kyse vakituisesta urakkasopimuksesta, joka on rakennusalan erityinen tilapäinen työsopimus. Tämä sopimus tehdään konkreettisen urakan suorittamiseksi, sen kestosta riippumatta, ja se on poikkeus tavanomaiseen urakkaa ja palvelua koskevien sopimusten järjestelmään, josta on säädetty työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 1 momentissa, sekä yleensä tilapäisiin työsopimuksiin, joista on säädetty työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 5 momentissa, jossa asetetaan sopimuksille enimmäiskesto, jonka jälkeen työntekijästä tulee vakituinen työntekijä (jolla on toistaiseksi voimassaoleva työsopimus). Lisäksi vakituisessa urakkasopimuksessa määrätään rajoituksesta työntekijän palvelussuhteen tunnustetulle kestolle yritysten luovutusten tapauksessa, ja tämä kysymys on myös riidanalainen tässä asiassa.
- 6 Ennen ennakkoratkaisukysymysten käsittelyä kansallinen tuomioistuin tarkastelee direktiivin 1999/70 soveltuvuutta kyseiseen asiaan. Se katsoo, että se soveltuu, koska vakituinen urakkasopimus on määräaikainen työsopimus, ja muistuttaa, että tuomion Carratú perusteella puitesopimuksen 4 lausekkeen 1 kohta on sisällöltään ehdoton ja riittävän täsmällinen, jotta yksityiset oikeussubjektit voivat vedota siihen kansallisessa tuomioistuimessa.
- 7 Ensimmäisestä ennakkoratkaisukysymyksestä on todettava seuraavaa.
- 8 Direktiivistä 2001/23 kansallinen tuomioistuin katsoo, että 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että tätä direktiiviä sovelletaan tilanteeseen, jossa on yrityksen kanssa tehty rakennusalan palvelusopimus, ja näiden palvelujen tarjoamiseksi on tehty uusi sopimus toisen yrityksen kanssa, joka työehtosopimuksen perusteella ottaa palvelukseensa sekä lukumääräisesti että pätevyyden osalta olennaisen osan siitä henkilöstöstä, jonka ensimmäinen yritys oli osoittanut suorittamaan näitä palveluja, kun toiminta on työvoimavaltaista.
- 9 Direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan sitä sovelletaan yrityksen tai liikkeen taikka yritys- tai liiketoiminnan osan luovutuksiin toiselle työnantajalle sopimukseen perustuvan luovutuksen taikka sulautumisen kautta.
- 10 Kansallinen tuomioistuin esittää, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan tämän artiklan ulottuvuutta ei voida määritellä yksinomaan sanamuodonmukaisen tulkinnan perusteella. Täten direktiivin 2001/23 soveltamisala ulottuu kaikkiin mahdollisiin tapauksiin, joissa sopimuksen perusteella vaihtuu yrityksen toiminnasta vastaava luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, joka sitoutuu työnantajan velvollisuuksiin yrityksen työntekijöitä kohtaan. Niinpä direktiivin 2001/23 soveltamiseksi ei ole tarpeen, että luovuttajan ja luovutuksensaajan välillä olisi välitön sopimussuhde, sillä luovutus voidaan tehdä kolmannen tahon välityksellä.
- 11 Toisaalta direktiivin 2001/23 1 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan tätä direktiiviä sovelletaan silloin kun luovutuksella tarkoitetaan ”oman identiteettinsä säilyttävän taloudellisen yksikön luovuttamista, jolla tarkoitetaan pää- ja

sivutoimisen taloudellisen toiminnan harjoittamiseksi järjestettyä resurssikokonaisuutta”.

- 12 Unionin tuomioistuimen mukaan sen määrittämiseksi, onko tämä edellytys tosiasiallisesti täyttynyt, on huomioitava kaikki kyseessä olevaa liiketoimea kuvaavat tosiseikat ja erityisesti se, millaisesta yrityksestä tai liikkeestä on kysymys, minkä vuoksi direktiivissä 2001/23 tarkoitetun liikkeen luovutuksen tapahtumisen arviointiperusteille annettava painoarvo välttämättä vaihtelee sen mukaan, millaisesta liiketoiminnasta on kysymys ja jopa kyseisessä yrityksessä, liikkeessä tai liiketoiminnan osassa käytettyjen tuotantomenetelmien tai toimintatapojen mukaan.
- 13 Näin ollen, siltä osin kuin tietyillä työvoimavaltaisilla toimialoilla yhteisen toiminnan piirissä pysyvästi työskentelevien työntekijöiden ryhmä voi muodostaa taloudellisen yksikön, tällainen yksikkö voi säilyttää identiteettinsä luovutuksen jälkeenkin, kun uusi työnantaja ei pelkästään tyydy jatkamaan kyseistä toimintaa vaan myös ottaa palvelukseensa sekä lukumääräisesti että pätevyyden osalta olennaisen osan siitä henkilökunnasta, jonka sen edeltäjä oli erityisesti osoittanut hoitamaan näitä työtehtäviä. Tällaisessa tapauksessa uusi työnantaja itse asiassa hankkii sellaisen eri osatekijöistä muodostuvan organisoidun kokonaisuuden, jonka avulla se voi jatkaa luovuttajayrityksen toimintoja tai tiettyjä toimintoja pysyvästi.
- 14 Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen näkemyksen mukaan pääasian kohteena olevan kaltaista toimintaa voidaan pitää työvoimavaltaisena ja tästä johtuen yhteisen uudistus- ja korjaustoiminnan piirissä pysyvästi työskentelevien työntekijöiden ryhmä voi muodostaa taloudellisen yksikön.
- 15 Yksikön on kuitenkin säilytettävä identiteettinsä kyseessä olevan liiketoimen jälkeenkin. Kansallinen tuomioistuin ilmoittaa, että koska työntekijä on työskennellyt vuodesta 1996 alkaen Obras y Servicios Públicos, S.A:lle, ja hänet siirrettiin urakan työntekijät palvelukseensa ottaneelle Acciona Agua, S.A:lle, pääasiassa riidanalaisen kaltainen työvoimavaltainen taloudellinen yksikkö voi säilyttää identiteettinsä, jos luovutuksensaajaksi katsottu taho on ottanut palvelukseensa olennaisen osan kyseisen yksikön henkilöstöstä. Koska tilanne on tämä, direktiivi 2001/23 on täysin sovellettavissa analogisesti tuomion Somoza Hermo ja Ilunión Seguridad kanssa.
- 16 Toisesta kysymyksestä kansallinen tuomioistuin ilmoittaa seuraavaa. Ensimmäiseksi se tuo esiin, että erimielisyyttä ilmenee vastaavina pidettävistä tilapäisistä työntekijöistä direktiivin 1999/70 4 lauseketta sovellettaessa.
- 17 Toiseksi se tuo esiin sen, että vertailun kohde on työehto: jos rakennusalan tilapäisiin työntekijöihin sovelletaan työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:ää, kantajalle on tunnustettava palvelussuhde sellaisena, että se on alkanut ensimmäisestä sopimuksesta, eikä sellaisena kuin se on viimeisimmän

sopimuksen mukaan, kuten työehtosopimuksen 24 §:n 5 momentissa määrätään, sekä toistaiseksi työsuhteessa olevan työntekijän asema.

- 18 Unionin tuomioistuin on todennut, että direktiivin 2001/23 tavoitteena on taata niin hyvin kuin mahdollista työsopimusten ja työsuhteiden jatkuminen muuttumattomana luovutuksensaajan kanssa, jotta estettäisiin se, että kyseiset työntekijät joutuvat huonompaan asemaan pelkän luovutuksen vuoksi, sekä oikeudenmukaisen tasapainon takaaminen yhtäältä työntekijöiden ja toisaalta luovutuksensaajan intressien välillä.
- 19 Tätä tasapainoa tulkitessaan unionin tuomioistuin on todennut tuomion Collino ja Chiappero 51 kohdassa, että laskettaessa rahamääräisiä oikeuksia luovutuksensaajalla on velvollisuus ottaa huomioon siirretyn henkilöstön kaikki palvelusvuodet, jos tämä velvollisuus perustuu kyseisen henkilöstön ja luovuttajan väliseen työsuhteeseen, ja niiden edellytysten mukaisesti, joista tässä suhteessa oli sovittu.
- 20 Työehtosopimus siis rajoittaa työntekijöiden oikeutta kestävään työhön, koska siinä ei sovelleta työntekijöiden asemasta annetun lain 15 §:n 1 momenttia, mikä ei ole direktiivin 1999/70 vaatimusten mukaista.
- 21 Direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdassa esitetään periaate siitä, että luovutuksen tapahtuessa voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta johtuvat luovuttajan oikeudet ja velvoitteet siirtyvät luovutuksensaajalle. Tämän 3 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat säätää, että luovuttaja ja luovutuksensaaja ovat luovutuspäivän jälkeen yhdessä vastuussa luovutuspäivänä voimassa olleesta työsopimuksesta tai työsuhteesta johtuvista velvoitteista, jotka ovat syntyneet ennen luovutuspäivää.
- 22 Tästä säädetään työntekijöiden asemasta annetun lain 44 §:ssä seuraavaa: *”Yrityksen, työpaikan tai itsenäisen tuotantoyksikön luovutus ei sellaisenaan pääty työsuhdetta; aikaisemman työnantajan työsopimukseen ja sosiaaliturvaan perustuvat oikeudet ja velvollisuudet siirtyvät uudelle työnantajalle, eläkkeisiin liittyvät sitoumukset mukaan lukien, sovellettavissa erityisissä säännöksissä säädetyin edellytyksin, ja yleisesti kaikkia sellaisia täydentävää sosiaaliturvaa koskevia velvoitteita noudattaen, joihin luovuttaja on sitoutunut”*. Tämän vuoksi ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että työehtosopimuksen 24 § on direktiivin 2001/23 3 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan vastainen, koska siinä suljetaan pois luovutuksensaajalle johtuvat palvelussuhteen kestoon liittyvät työntekijöiden oikeuksiin liittyvät velvoitteet, koska työehtosopimus rajoittuu noudattamaan ainoastaan työntekijän viimeisintä sopimusta, ei sopimuksen suorittamiseksi tehtyyn työsopimukseen sisältyvää työntekijän koko työsuhdetta kokonaisuudessaan. Toisaalta toisessa alakohdassa sallitaan luovuttajan ja luovutuksensaajan yhteinen vastuu, minkä vuoksi tarvitaan vastausta unionin tuomioistuimelta.